

Sedí na dvoře, na zápaží, jsou dvě hodiny odpoledne a pije rozpustné kávo. Dává si jen jedno denně, víc od pana doktora kvůli srdci povolené nemá, a tak to dodržuje. Dá si k němu taky kousek čokolády na vaření, někdy ji ale sní celou, když na ni přijde špatná nálada. Na tom dvorku ji i dalších šest sester máma porodila, ona se narodila jako poslední ze sedmi dětí a byla nejmenší. „Už na tebe nezbyl materiál,“ říkával její tatínek.

Včera dala hygieně na prdel, dnes ale zase vstala brzo a jako každé ráno cvičila v posteli. Dvacetkrát se podívala očima na jednu stranu a pak na druhou, pětkrát jima zakoulila. Pak zvedala dvacetkrát jednu nohu a dvacetkrát druhou, dvacetkrát obě zároveň, to jí vždycky dává zabrat nejvíce. Pak se umyla, oblékla a šla na zahradu. Chodila bosky po trávě, v mokré rose, až došla k angreštu a jako každý den si jich k snídani natrhala dvacet pět. Za barákem u potoka mají staré keře, jí je třikrát denně, furt lepší, než aby je vyzobali kosáci.

Je srpen, horko a sousedky ve městě jí zase budou závidět, jak je opálená.

„Maruško, přijdeš dufám k volbám!“ křičí na ni starosta od cesty, vyšel z pole, kontroloval, jestli mu slimáci nesežrali všechn salát. „Nepřijdu, víš, že na úřad nechodím!“ zakřičí na něho zpátky a lokne si kafe: „Nedáš si kávo?“ „Ty mňa taky sereš a kafe nechcu, bolí mňa dneska žaludek,“ mávne na ni a jde dál. Vráť se do chalupy, kde tráví celé léto, co by dělala ve městě v bytě, dyť by tam zdechla. Použitý hrnek postaví na kuchyňskou linku, před zrcadlem si prohrábne vlasy, měla by se zas nabarvičkovat, jak říká malá sousedovic Pavlínka, která za ní občas chodí na čumendu. „A teto, moje maminka je stará, ale ona chce být mladá, tak se maluje a taky si barvičkuje vlasy,“ říká jí Pavlínka, když se u ní včera zastavila. Vezme károvanou tašku, ve které má všechno, co potřebuje, dvě svíčky a půl litra slivovice. Přezuje se z pracovních škrpálů, co mají sešlapanou patu, do bot, ve kterých nebude dělat ostudu. Chalupu zamkne, okna nechá otevřená.

„Koho tam vyhlédáš?“ „Nikoho!“ odpovídala před sedmdesáti lety Marie mamince, přesně na téhle cestě, která vede od chalupy do kopce do vesnice. Ten nikdo byl Toníček, syn její nové paní učitelky, drobný, stydlivý, jiný než ostatní děcka ve vesnici, vždycky měl čisté kalhotky a čistou košilku a hrál si sám, a když spolu seděli ve třídě, díval se na ni. Za pár let jí řekl, že už tehdy věděl, že si ji vezme.

Hřbitov je až na konci vesnice, cesta tam jí už poslední roky trvá dýl než dřív, však se není co divit, nemládne. Zadíchaná prochází kolem hrobů a vidí dvě tetky u čerstvě vykopaného hrobu pro starého Nohála. „Divaj sa, jaký mu vykopalí hluboký hrob,“ říká stará Cinciálka. „Šak co, šak stará Nohálka už taky není nejmladší!“ říká ta druhá. A tak to tady na valašské vesnici bylo vždycky, co na srdci, to v hubě. Ona se s nima jen pozdraví a jde dál, nema náladu tápat klepy.

Když dojde k Tondovu hrobu, už jí zase tečou slzy „Mami, že tys byla zas na hřbitově!“ a „Nebul pořád!“ říká jí syn Radek.

Ale jak nemá bulet, když spolu byli celý život, a jak jim bylo! Jako pokaždé si sedne na okraj hrobu, vytáhne z tašky svíčku, zapálí ji a celou fľašku slivovice vylije na hrob, měl ji rád. „To je ti hrozné vedro, ale pod třeshnou je příjemně jako vždycky. No nebudu si stěžovat, ještě žiju, ale s tebou bych byla radši,“ povídá Tondovi a látkovým kapesníkem si utírá mokré oči a nos. Za chvíli se zvedne a jde o pět hrobů dál, druhou svíčku zapálí na hrobě svojí maminky a tatínka. Její tatínek Miloš byl hodný, byl to myslivec a chodil každou neděli do hospody na karty. Slušně se oblékl a chlapi si z něho dělali srandu, že neumí pít pivo, on si ale vždycky koupil jen limonádu, protože mu šlo jenom o ten karban. Tu sladkou limonádu z hospody nosil taky Mariině mamince Lidce, když rodila.

„Liduško, já bych si ta vzal, kdybys chtěla. U mě ti bude dobře, bude nám spolu dobře u nás v chalupě. Maminka ta bude mět taky ráda, však uvidíš,“ říkal tehdy tatínek její mamince. Liduška si nebyla vůbec jistá, byla mladá, vdyť jí bylo teprve čtrnáct roků. Ale co věděla, žila na vesnici, umřela jí maminka a ona zůstala s osmi bratry sama a Miloš se o ni chtěl postarat. Chtěl ji jako muž, ale taky ji chtěl opatrovat. Jako oko v hlavě, které měl pootevřené, když pak za několik let umřel a ona se na něho ještě jako malá chodila dívat do světnice, kde tři dny ležel, než ho pohřbili do země. I teď by dala všechno za to, že na ni tehdy mrknul.

Zpátky do chalupy se jí vrací líp, jde pořád z kopce, dlouhou hlavní ulicí, podél stojí baráky jeden vedle druhého, některé mají orýpanou omítku kolem plastových oken, jiné mají novou, růžovou nebo svítivě zelenou, asi je to moderní, moc tomu nerozumí, stejně jako tomu, proč má každý doma trampolínu a bazén, tož je to škoda, děcka pak sedí doma a nekamarádí se, jenom Pavlína s bráchou si to pořád rajtují vesnicí na kole, kopec nekopec. „Ahoj teto!“ zavolají na ni a valí někam boční ulicí. „Ahoj děcka!“ zakřičí na ně.

Z jejich šesti sester jí byla nejbližší o dva roky starší Vlasta, s ní pořád něco vymýšlela. „Co to tady děláte?“ „My se, tatínku, topíme, moc se na vás zlobíme!“ bečaly u toho potoka za barákem, že se jdou topit, protože jim kvůli něčemu vyhuboval a ony byly smutné, že umřou. „No počkejte, já vám dám sa topit, vy kačeny jedny!“ Chytnul ji a starší sestru Vlastu každou z jedné strany a odtáhl do chalupy přes velkou zahradu plnou stromů, kde jim dal řemenem přes prdel. Zahradu nikdy neoplotili, nikdy nebylo proč, byl to vždycky barák na konci vesnice u lesa. Každý, kdo za Marii přijede, se na nějakou chvíli vytratí a poflakuje se o samotě po zahradě, čučí do stromů, na trávu, jen tak stojí, jako by tam něco hledali nebo našli, tož neví, čím to je, ale Tonda si z ní vždycky utahoval, že to čarují ti dva koně rumunských vojáků z války, co jsou na zahradě zakopaní.

Když se jde podívat k jabloni, jestli už vrabci sežrali zbytek šunkofleků od oběda, které tam vysypala, uslyší sousedovic Ladu. „Ahoj teto,“ zakřičí na ni a stojí u plastového stolu na dvoře. „Ahoj Ladine! Co tady děláš, ty nemáš dneska prácu?“

M

A

text KLÁRA ELŠÍKOVÁ

ptá se ho. „Ne, vzal jsem si dovolenou,“ odpoví a automaticky si odsune bílou plastovou židli a sedne si na pruhovaný podprdelník, ze kterého po stranách vylízá žlutý molitan. „Aha! Já si říkala, že ještě nespíš, včera jsem tě viděla, že jsi ještě do tří rána svítil!“ říká mu a automaticky donese ze stodoly starou zavařovačku od okurek plnou vajglů, popelník kvůli němu kupovat nebude. Ladin jako všichni odsud pracuje ve fabrice kousek za vesnicí a po práci jde na pivo nebo sedí doma, však už podle toho taky začíná vypadat. „Ty taky všechny sleduješ,“ říká jí, když se vrátí s kafinem, ona si nese už jenom minerálku. „A pojedíš někam, nebo zůstaneš jen tady kolem baráku?“ „Nevím eště, možná s jednou cínkou z Horní Lhoty.“ „No počkej, to mně řekni, ty máš nějakou holku?“ Ladin kývne hlavou a ukáže jí fotku na mobilu. Ta holka je mnohem hezčí než on, zdá se jí pro něho až moc dobrá, jestli v tom cosi nebude, ale přeje mu to, prospělo by mu to.

S holkama ani s klukama to tady není jednoduché, všeci se už odstěhovali a ti, co zůstali, život do rukou moc nepobrali. Dřív to bývala jiná, dřív bývalo plno zábav tady aj ve vesnicích kolem, a když ještě se sestrama na zábavu nemohla, tetičky jim v kulturáku otevřely okno, přitáhly si lavku, sledovaly všechny v sále a to se nasmály – jedna měla nozdry jak kráva, jiné přezdívaly koloběžka, protože byla veselá mezi nohama, zlatý klas byl zrzek z pasek a slepičáři se tak říkalo, protože to prý dělal se slépkama.

Nerada chodila na zábavy do jiných vesnic, to se pak muselo večer přes les a ona věděla, že jednu holku od nich takhle někdo chytl a odvezl ji kamsi na motorce a ona pak otěhotněla. Synka ale nakonec vychovala sama a stal se z něho jeden z nejlepších neurochirurgů v Americe. Doufá, že Ladin trochu ví, jak s ženským, asi to nebude žádný rytíř, ale aby byl aspoň trochu gentleman, dívá se na něj, zatímco klepe do mobilu a kouří jednu za druhou. Dřív si prostě chlapi neuměli dávat pozor a holka buď měla štěstí, nebo v tom byla, taky se ale říkalo, že některé jenom stačilo, aby chlap vytřepal trenky. To jí minulý týden řekla i stará Ludková, když se vrátila z operace, kde jí odstranili skoro dvacetikilové břicho, které měla ze sedmi děcek. „A dalších patnáct skončilo v potoku,“ řekla jí před Jednotou a Marie se jí neodvážila zeptat, jak to přesně myslela.

U ní a Tondy to ale bylo jiné. Po první společné noci jí napsal, že to nebyla jen obyčejná probdělá noc, ale že to byl tanec růží. Bylo jí osmnáct, její rodiče tehdy odjeli pryč, pomoci tatínkově sestře na pole, jezdili tam často, na dva nebo tři dni, protože dědáček už byl po smrti. Jen nejstarší sestra měla samostatný pokoj, jinak všechny spávaly spolu ve světnici u kamen a ona ju poprosila, jestli by jim ten svůj pokojíček nepučila a ona pučila. Pomohla jí ho celý vydrhnout mýdlem, převléct postele a sehnat vonné svíčky. Ona jí za to pak zase na oplátku umývala kalhotky jelením mýdlem. Styděla se a bála se, ale měla ho opravdu ráda. Když po tom spolu ráno šli vesnicí a on ji vzal kolem ramen, věděla, že to všechny tetky poznají a řeknou mamince. Ona se ale za ně hodlala postavit.

Tonda pak za ní chodíval často, dokonce ji koupil krásné žluté pyžamko s černou krajkou a ona si ho vždýcky oblékala, když měl přijít, jindy ho nenosila, aby si ho pošetřila. Byla šťastná, chodili pak spolu na zahradu dívat se na hvězdy, kterých tady je jako nikde jinde na světě, každé léto budila své děti a teď budí i vnoučata, ať se jdou na oblohu podívat. „Co je, babi, nebud nás!“ „Ale jen pojdte, pojdte se podívat na hvězdičky, takové nikde jinde nevidíte!“ říká jim.

Tehdy bylo taky léto, když zjistila, že čeká Ivanku. Stalo se to na učitelském stupínku, Tonda měl od školy klíče, jeho maminka tam pořád učila. Dneska je už ale ze školy úřad, proto tam Marie nechodí, všechno jí tam připomíná hezké roky. Ivanku porodila ještě před maturitou, byl to těžký porod, popraskaly jí žíly na nohách i v očích, ale jejich láska se ještě zvětšila, i ona se zvětšila. Styděla se před ním, nechtěla, aby nechával rožlé. „Ale Maruško, prosím tě, vždý já ta mám rád takovou, jaká jsi!“ říkal jí. Dá si pár posledních hltů minerálky a řekne Ladinovi, že už je čas jít, on by taky dokázal vysedávat celý večer a ona už chce spát.

V potůčku, co jí protéká pod barákem, by se už dneska nikdo neutopil, dneska už má slabší proud, jsou v něm popadaná jabka a kousek opodál je ještě pořád hnůj, kde se sestrou Vlastou kdysi zakopaly žebra, kterých měly už plné zuby. „Céřečky, jděte se podívat na půdu, jestli jsou tam ještě nějaké žebra, maminka nám udělá uzenou polévku,“ řekl jim tatínek Miloš od ponku, kde spravoval a šil boty. S Vlastou se na sebe podívaly a šly do staré kuchyně, odkud vedly schody na půdu, žebra tam ještě byly. „Já je nechcu jest,“ řekla tehdy Vlastě. „Já je taky nechcu pořád jest, nechutná mně to pořád, pojd!“ zavelila Vlasta, schovala žebra pod halenu, a když slézaly z půdy dolů, dala si prst přes pus, aby nejmladší pochopila, že dělají, co nemají. Obešly dům k hnoji, tam žebra zahrabaly, a přitom se za ně dneska v restauraci platí tolik! Tatínkovi řekly, že už tam žádné nebyly, stejně se ale pořád bály, že až bude vyvážen hnůj, tak na to přijde. Na druhý den tak žebra vyhrabaly a zanesly do lesa, kde je zakopaly pořádně. Výprask dostaly od tatínka jen jednou, za to topení v potoku. Věděly ale, že je nerad bil, ani maminku nikdy nezbil.

Všichni chlapi ve vesnici ale takoví nebyli. Hodně jich bylo, co pámbíčkoví líbali paty, a přitom chlastali každý den a svoje ženy mlátili jak žito. „Teto, a ty víš, že se včera otvírala hospoda? Teto, a tys tam byla?“ ptá se jí chuděra malá Pavlínka. Přijela za ní po obědě, když začala zrovna všet prádlo na zahradě. „Nebyla jsem tam, Pavlínko, co bych tam dělala, já už jsem dávno spala,“ řekne jí a ví, proč se jí malá ptá, Marie to všechno ví od Ladinovy mamy, která na ni už hned ráno klepala. Malá chce vědět, jestli je její tatínek opravdu ožrala, jak jí řekli kluci od sousedů, ke kterým je jejich máma dala na noc, už tušila, že bude zle, a že bylo, starého odvezli v železech a maminku na nosítkách. Marie nechápe, proč si ten křupan neváží, že má krásnou a hodnou ženu, co vypadá jak Robertská. Nemůže se na něho ani podívat, když jde kolem její chalupy na

R I E

pole, proto Pavlínka s bráchou pořád rajtují venku na kolech, kopec nekopec, kořalka byla na vesnici vždycky. Snad se jejich maminka vrátí z nemocnice už dneska nebo zítra.

Její Tonda pil taky, ale to vždycky jenom s chlapama, když byl důvod, když byla náhla oslava v práci nebo mecheche u nich doma, to pak spali s chlapama pod stolem ve světnici přikrytí záclonama a s povolenými vázankama, a když mu ráno říkala: „Tož Tondo,“ on řekl: „Ale Maruško, aspoň sa nemusíme oblékat,“ a chytl ji kolem pasu, přitáhl si ji a dal jí pus, že mu z huby teda táhlo, ale vždycky mu odpustila, rozvést se je to nejjednodušší a tohle byla velká láska.

„Pavlínko, nezlob se, ale já teď musím jet do města, mám sraz se svojí kamoškama, víš?“ říká jí Marie a vidí, že je Pavlínka smutná, asi jsou všechny malé holky na prázdninách, takže je teď ona její kamoška. „Dobře, tak já přijdu zase zítra,“ odpoví, sedne na kolo a jede pryč. Marie vezme klíčky pod zrcadlem v chodbě, zamkne barák a jde k autu, které má zaparkované u cesty pod kaštanem. Po narození Ivanky se přestěhovali do města, byli rádi, že jim přidělili byt, měli to blízko práce. Z Mariina rodného domu se postupně stala chalupa, kde už teď přes léto bývá sama, ale občas za ní jezdí Radek se ženou a vnoučata, to je pak hned veseleji.

„Přišel ke mně zezadu, když jsem kydala hnůj, na nohách jsem měla gumáky, on se ke mně přitiskl a já jsem úplně cítila to jeho tělo a teplo a říkám mu Tondo, tady na hnoji? A on Maruško, ale dyť to máme tak rádi. No a pak jsem se probudila, tak nevím, jestli nemám už ten hnůj uklidit!“ „Hovno hnůj, chlapa potřebuješ!“ směje se Ladka, Hela i Jana, se kterými sedí Marie v cukrárně. Schází se první úterý v měsíci už několik let a jako vždycky si objednaly zmrzlinový pohár a fernetu. Jo, s Tondou jim to šlo všude, na hnoji, v kuchyni, vařila, on přišel, položil jí vařečku a už to bylo, bylo to hezké, bylo to pro ně vyznání lásky. „Nechu nikoho, před týdnem k chalupě přišel jakýsi hnup a říká: „Pryč je tu nějaká vdova, co by se dala.“ Tak mu říkám, pane, ale ať už vás tady nevidím!“ povídá těm třem s vážnou tváří Marie, zatímco ony se smíchem lámou na židlích.

Maturitu si dodělala, až byla Ivanka větší, a začala pracovat na úřadě, kde tyto tři grácie potkala. Měli skvělý kolektiv, vždycky všem říká, že to je to nejdůležitější, aby byla v práci dobrá parta. Šef byl tvrdý, ale bral je na zájezdy, občas donesl každé karafiát nebo bonboniéru a někdy s ním v kanceláři trochu popily, ale jen tak do nálady. Když bylo horko, účtovaly jen v podprsenkách a Ladka měla nohy pod stolem v lavoru. Marie pracovala ráda, taky se do práce hezky oblíkala. Jednou se jí na Prioru hrozně líbily červené boty na platformě, ale musela by za ně dát měsíční plat. Řekla o nich Tondovi a on jí je na druhý den přinesl, i s červenou kabelkou. Ano, kupoval jí krásné dárky a uměli si spolu užívat. Třeba když jim jeho maminka dala peníze na nové povlečení, dětem koupili velkou čokoládu a sobě gin, který spolu potom, co děti usnuly, vypili. Nebo si zašli na hotel Moskva na tanečky, pak přišli domů

a udělali si topinku s rozplizlým vajem a česnekem, tu totiž přes týden nedělali, aby ostatním nesmrděli, jen sobě.

„Tož chápete to, já furt té sestře Ladina říkám, ať se sebou něco udělá. Mladá holka a už je bez zubů, já jí kolikrát nabízela, že bych jí aj ty peníze dala, ať si zuby spraví, dyť je to taková škoda, ale nedomluvíš ji, zas jsem ju viděla jak leze do pole v těch tepláčkách do půlky zadku s karimatkou, ona si tam vodí nějaké šamstry. A tak jí říkám Adélo, ale dyť to tak nemůžeš, nebo si aspoň vyper ty tepláky a ona ti řekne teto, šak já to hodím do bečky a bude, tož co bys na to řekla,“ smějou se, jak kdyby jim bylo zas pětadvacet. No, všechny jsou už dneska vdovy, ale aspoň že mají jedna druhou, s Helou si volá nejčastěji, i po těch rokách mají pořád co rozebírat.

Rozloučí se před cukrárnou, Marie sedne do auta a jede zpátky, udělala si řidičák až po šedesátce, když onemocněl, aby spolu mohli jezdit z města na chalupu, furt je to skoro hodinu a autobusy tam moc nejezdí. Ve třídě byla se samými osmnáctiletými děčkama a po každých jízdách brečela. Radek jí vždycky říkal: „Mami, zas jedeš cúfačky,“ chalupa ale byla jejich, ty nejkrásnější chvíle zažili tady, bohužel ale taky ty nejhorší, Tondův první záchvat a kdy to neudržel a musel ji to říct. Byl vystrašený a ona si vzpomněla, jak jí vždycky říkával, že dobré kakání a čůrání je půlka dobré soulože.

Když zemřel její tatínek Miloš, jeho myslivecký pes Brok u něj ležel tři dny. Během honu jim pak utekl, chytil zajíce, a protože nenašel mezi myslivci svého páníčka, položil ho u posledního chlapa v řadě a utekl. Vrátil se až po několika dnech se vzteklinou, takže ho museli zastřelit. Na tohle si Marie vzpomněla, když Tonda umřel. Taky dostala vzteklinu na celý svět a raději by byla mrtvá než zůstat sama.

„Ale tož Tondo, vždyť nás někdo uvidí! Neblázní! Zhasni!“ „Ale Maruško, však co, ať se přiučí!“ říkal jí v té staré světnici, kde teď Marie leží v posteli a snaží se usnout, bojí se, i když úplně neví čeho. Má otevřené okno, protože je horko, slyší cvrčky a poslouchá rádio, televizi nemá. „Přeci si nebudu kvůli pár měsícům v roce zařizovat tu krabičku,“ říkala poslední Radkovi. Poslouchá country rádio, ale někdy se chytne myšlenky a pak nemůže tři hodiny usnout. Vstane a jde si dát do kuchyně lžičku medu. „A teď usneš!“ říká sama sobě nahlas a jde zpátky do postele, lehne si a zavře oči. Kuny začnou řádit na půdě, jako by tam někdo stěhoval nábytek. Kun se už nebojí, ty už zná, a tak zakřičí do stropu: „Vy svině jedny, nechte mě spat!“

– Vogue atd.

Klára Elšíková je česká spisovatelka a novinářka. Vystudovala žurnalistiku a kulturní studia na Univerzitě Palackého v Olomouci. Učila češtinu na Ukrajině, působila na serveru Aktuálně.cz, kde mimo jiné vytvořila podcastovou sérii *Na plech*, která se věnuje problematice alkoholismu a cestě k abstinenci. V současné době je na volné noze. V roce 2013 vydala novelu *Zítra už usnu*, v roce 2024 novelu *Pacanka* a na podzim 2026 chystá další knihu.

Vogue CS Writers Club je projekt, který dává prostor výrazným hlasům současné české a slovenské literární scény. Autorské povídky vybraných spisovatelů najdete v každém vydání po celý rok 2026.